

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ
ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради Івано-Франківського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти
27.06.2016 року № 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти,
науки та молодіжної політики
Івано-Франківської
облдержадміністрації

_____ № _____

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Новатори садівництва»
(216 год.)
1 рік навчання

Автор:

Гошовський Василь Якович – керівник гуртків Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Рецензенти:

Вихованець Віктор Ярославович – кандидат сільськогосподарських наук, завідувач технічного відділення Івано-Франківського коледжу Львівського національного аграрного університету.

Дручків Галина Володимирівна – керівник гуртків Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з позашкільної освіти «Новатори садівництва» спрямована на еколого-натуралістичний напрям позашкільної освіти та реалізується в гуртках, творчих об'єднаннях позашкільних навчальних закладів. Програма розрахована на учнів 5-9 класів закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Актуальність назви та програми гуртка зумовлена необхідністю урізноманітнення способів догляду за садом з метою оптимізації виведення нових сортів.

Практична новизна пропонованого напрямку полягає в отриманні системи високоефективного розмноження садових культур методом удосконаленого щеплення

Мета програми: формування базових компетентностей з вивчення, догляду, розмноження, плодкових дерев та кущів, закладання плодового саду.

Основні завдання передбачають формування таких компетентностей:

пізнавальної: вивчення плодкових дерев та кущів, агротехнічного вирощування, різновидів щеплення, шкідників та хвороб саду та методів боротьби з ними, значення птахів та бджіл для життєдіяльності саду.

практичної: формування вмій і навичок закладання саду, щеплення різних сортів плодкових культур, сезонного догляду за садом, проведення штучного запилення, ведення фенологічних спостережень, польового щоденника, проведення дослідницької роботи.

творчої: формування творчих здібностей, розвиток спостережливості, уваги, формування досвіду проектної та дослідницької діяльності, потреби у творчій самореалізації, розвиток творчої ініціативи.

соціальної: розуміння принципів збалансованого розвитку, розуміння необхідності розвитку садівництва в Україні, значення самоосвіти та саморозвитку для професійного визначення в майбутньому житті.

Навчальна програма передбачає один рік навчання:

вищий рівень 6 годин на тиждень, 216 годин на рік.

Залежно від змісту програми педагог може застосовувати різні форми та методи навчання: бесіди, лекції, практичні заняття, ігри, вікторини, тренінги, екскурсії, дослідницьку роботу.

З метою ефективного засвоєння теоретичного матеріалу програма передбачає практичні заняття: із закладання саду, щеплення різними способами, догляду за садом, захисту від хвороб та шкідників, використання пересувної пасіки. Робота в гуртку дасть змогу набути практичних знань і умінь в галузі садівництва.

Плануючи роботу гуртка, необхідно, щоб теоретичний матеріал поєднувався з практичними завданнями: закладанням дослідів, спостереженнями під час екскурсій, роботою в саду, роботою на навчально-дослідній земельній ділянці, участю у зльотах, зборах, виставках, конкурсах. Керівник гуртка повинен приділяти увагу правилам безпеки під час роботи в саду, під час екскурсій, походів.

Керівник гуртка в установленому порядку може вносити зміни до розподілу навчального часу на вивчення окремих тем програми, враховуючи вік, інтереси вихованців, стан матеріальної бази закладу, у якому працюють гуртки.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, опитування, участь у конкурсах, конференціях, зльотах та зборах, виставках, змаганнях, захист навчального проекту або формування портфоліо.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	3	-	3
2	Закладання саду	3	15	18
3	Плодові культури, різноманітність сортів. Районовані садивні культури.	9	9	18
4	Боротьба з хворобами та шкідниками плодово-ягідних культур	9	9	18
5	Сезонні роботи в плодovому саду. Формування крони.	12	24	36
6	Оберігання саду від низьких температур Догляд за садом взимку	9	12	21
7	Дослідницька робота	3	15	18
8	Щеплення кісточкових порід та плодovих культур, новітні види щеплення. Окуліровка і догляд за розсадником. Перещеплення дерев для забезпечення перехресного запилення.	15	36	51
9	Значення комах та птахів для життєдіяльності плодovого саду. Приваблювання птахів у сад. Використання пересувної пасіки для запилення	9	18	27
10	Підсумок	3	3	6
Разом:		75	141	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.) Значення садівництва у житті людини, в народному господарстві нашої держави. Ознайомлення з планом роботи та правилами техніки безпеки.

2. Закладання плодового саду (18 год.)

Теоретична частина. Добір ділянки, підготовка ґрунту, розбивка ділянки. Посадка саджанців. Строки і терміни посадки. Технологія висаджування саджанців.

Практична частина. Посадка саджанців різних культур та догляд за плодовими культурами після висаджування. Суспільно корисна праця в осінній період:

- підготовка ґрунтосумішей, підготовка ям для висаджування;
- підготовка саджанців. Висаджування саджанців.

3. Плодові культури, різноманітності сортів, районовані садивні культури (18 год.)

Теоретична частина. Розрізнення за зовнішніми ознаками дерев, кущів, квіток, плодів тих чи інших плодових культур. Поняття про зерняткові, кісточкові, горіхоплідні, субтропічні групи плодових дерев. Вегетативні та генеративні органи розмноження плодових (вегетативні та генеративні бруньки, листки, стеблові утворення, кільчатка, подушка, букетні гілочки, шпорці). Поняття про сорт у плодівництві. Місцеві, селекційні та інтродуковані сорти. Умови створення сортів, під впливом яких формуються основні ознаки та їх властивості. Основні морфологічні ознаки та біологічні властивості плодових культур. Традиції українського садівництва. Різноманітність і способи розмноження. Районовані сорти, місцевих розсадників, кісточкових та зерняткових порід. Первинне сортовипробування та сорторайонування.

Практична частина. Ознайомлення з зовнішніми ознаками різних видів плодових дерев. Ознайомлення з органами розмноження плодових.

Екскурсія до саду з метою ознайомлення з зовнішніми ознаками різних видів плодових дерев. Ознайомлення з ознаками та розпізнавання плодових культур різних сортів. Робота з класифікаторами та визначниками сортів. Порівняльна характеристика між різними сортами яблук та груш (за вибором). Підготовка насіння до сівби (стратифікація). Особливості вирощування районованих сортів.

4. Боротьба з хворобами та шкідниками плодово-ягідних культур (18 год.)

Теоретична частина. Хвороби та шкідники плодових культур. Причини захворювання плодових дерев та кущів. Методи боротьби з хворобами та шкідниками, біологічні методи запобігання та боротьби з хворобами та шкідниками. Засоби боротьби із шкідниками. Біологічні методи боротьби із шкідниками. Господарське значення боротьби з шкідниками.

Практична частина. Виявлення хвороб та шкідників. Складання календарного агротехнічного плану по боротьбі з шкідниками та хворобами. Обробка ґрунту від шкідників. Заходи із запобігання розмножування шкідників механічним методом: облаштування пасток. Виготовлення штучних гнізд для приваблювання птахів.

5. Сезонні роботи в плодovому саду. Формування крони (36 год.)

Теоретична частина. Види, строки і техніка проведення осінніх робіт у плодovому саду. Вимоги до якості їх проведення. Види весняних робіт у плодovому саду. Строки і особливості їх виконання та пристрої, що використовуються в саду. Правила формування крони. Строки і техніка проведення.

Практична частина. Екскурсія в сад, плодovий розсадник з метою планування проведення сезонних робіт. Використання механізмів та пристроїв для роботи у саду. Проведення сезонних робіт у саду: перекопування ґрунту, внесення добрив, догляд за молодими деревами, прибирання опалого листя. Суспільно корисна праця в осінній період у саду. Догляд за штамбом. Захист плодovих дерев від весняних опіків. Ранньовесняна обробка дерев від шкідників. Обрізування крони. Лікування ушкоджених дерев та викорчовування «хворих» саджанців. Садіння плодovих дерев. Перекопування ґрунту та внесення добрив. Техніка обрізування та формування крони в молодих дерев. Формування крони у пошкоджених дерев. Розпушування та мульчування ґрунту. Підготовка до участі та участь у обласному конкурсі «Плекаємо сад», Всеукраїнській трудовій акції «Плекаємо сад». Суспільно корисна праця у весняний період на ділянці.

6. Оберігання саду від низьких температур. Догляд за садом взимку (21 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з впливом низьких температур на плодovі насадження. Поняття про холодостійкість, морозостійкість, зимостійкість, основні методи боротьби з негативними явищами в зимовий

період. Заходи підвищення морозостійкості плодкових культур. Значення зимового обрізування. Правила та техніка проведення зимового обрізування. Терміни проведення зимового обрізування.

Практична частина. Побілка дерев. Здійснення заходів захисту саду від несприятливих погодних умов (окутування, ущільнення снігу навкруг дерев, димлення тощо). Захист та догляд за кореневою системою. Заготівля живців для весняних щеплень. Виконання різних технологій обрізування гілок дерев. Зимове обрізування молодих дерев. Впровадження нових методів зимового обрізування старих високих кісточкових. Виконання додаткових заходів під час зимового обрізування.

7. Дослідницька робота (18 год.)

Теоретична частина. Основи дослідницької роботи. Ознайомлення з тематикою і методикою проведення дослідів. Оформлення щоденників дослідницької роботи. Вивчення агротехніки вирощування дослідних культур. Ведення фенологічних спостережень при проведенні дослідів.

Практична частина. Закладання дослідів згідно з варіантами. Ведення щоденників дослідницької роботи, фенологічних спостережень. Догляд за дослідними культурами. Підведення підсумків дослідницької роботи.

8. Щеплення кісточкових порід та плодкових культур. Окуліровка і догляд за розсадником. Перещеплення дерев для забезпечення перехресного запилення (51 год.)

Теоретична частина. Основні види щеплення: окуліровка, щеплення живцем, аблакування, пересадження зародків або паростків. Методи і способи щеплень. Новітні способи щеплень: щеплення містком, повітряні відводки: розмноження плодкових дерев та кущів без щеплень. Виконання щеплень методом містка та методом повітряних відводок розмноження плодкових без щеплень. Виготовлення саморобних наочних посібників. Поняття окуліровки. Способи окулірування: під кору брунькою з щитком без деревини, під кору брунькою з деревиною, в приклад. Терміни проведення окулірування. Перехресне запилення. Форми перехресного запилення: гейтоногамія, ксеногамія. Способи перехресного запилення: анемофілія, гідрофілія, орнітофілія. Пристосування плодкових дерев до перехресного запилення. Значення перехресного запилення для підвищення врожаю.

Практична частина. Підготовка прищеплених живців. Зберігання живців для щеплення. Зберігання живців для щеплення. Виконання щеплення копуліровкой, «в розщип», «за кору», «в боковий надріз» тощо. Просте і поліпшене копулювання. Проведення окуліровки різними способами.

Удосконалення щеплень методами окуліровки, та покращеного копулювання. Виготовлення саморобних наочних посібників. Виконання перещеплення дерев для забезпечення перехресного запилення. Спостереження за запиленням. Проведення штучного запилення на дослідних ділянках.

9. Значення комах та птахів для життєдіяльності плодового саду. Приваблювання птахів у сад. Використання пересувної пасіки для запилення (27 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з різновидами птахів та комах рідного краю. Ентомофілія. Спостереження за поведінкою птахів у плодovому саду. Підвищення врожайності саду за участі бджіл. Порядок встановлення кочових пасік.

Практична частина. Створення сприятливого середовища для перебування комах та птахів. Виготовлення та вивішування штучних годівниць для приваблювання корисних птахів. Підготовка пасіки до кочівлі. Встановлення вуликів у плодovому саду. Створення сприятливих умов для запилення плодovих дерев бджолами.

10. Підсумок (6 год.)

Підведення підсумків роботи, проведення змагань юних садівників. Екскурсія у музей саду.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- найпоширеніші сорти плодovих культур;
- біологічні особливості, способи вирощування плодovих дерев;
- розмноження та агротехніку садових культур;
- основні прийоми обробітку ґрунту;
- сезонні роботи в плодovому саду, розсаднику, шкільці;
- районовані садивні плодovі культури.

Вихованці мають вміти:

- розпізнавати сорти плодovих дерев;
- проводити найпростіші сезонні практичні роботи в плодovому саду, розсаднику, шкільці;
- проводити найпростіші наукові дослідження;
- проводити фенологічні спостереження фаз розвитку;

- дотримуватися правил безпеки життєдіяльності при роботі на навчально-дослідній садовій ділянці.

Вихованці повинні набути досвід:

- щеплення плодкових дерев: заготовка підщепи, виконання щеплення, захист прищепи від несприятливих дій середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієнко М. В. Помологія / М. В. Андрієнко та інші. – Київ: Урожай, Т1. – 1992. – 352 с.
2. Андрієнко М. В. Помологія / М. В. Андрієнко та інші. – Київ: Урожай, Т2. – 1995. – 220 с.
3. Андрієнко М. В. Помологія / М. В. Андрієнко та інші. – Київ: Урожай, Т3. – 1997. – 278 с.
4. Андрієнко М. В. Помологія / М. В. Андрієнко та інші. – Київ: Урожай, Т4. – 2004. – 272 с.
5. Афанасенко Н. А. Опыты в школьном саду / Н. А. Афанасенко. – Москва: Просвещение, 1992. – 143 с.
6. Бородский В. В. Справочник садовода / В. В. Бородский, А. Г. Волузнев. – Київ: Урожай, 1985.
7. Балобин В. В. Выращивание садженцев плодовых и ягодных культур / В. В. Балобин. – Київ: Урожай, 1982.
8. Вербицький В. В. Еколого-натуралістична освіта в Україні: історія, проблеми, перспективи / В. В. Вербицький. – Київ: Аверс, 2003. – 302 с.
9. Дудченко Л. Г. Плодовые и ягодные растения / Л. Г. Дудченко, В. В. Кривенко. – Київ: Наукова думка, 1987.
10. Копань В. П. Атлас сортів плодово-ягідних культур вітчизняної селекції / В. П. Копань. – Київ: АВС, 2001. – 208 с.
11. Мазур П. О. Організаційно-методичні засади досягнення швидкоплідності юннатівського саду / П. О. Мазур. // Рідна школа. – 2006. – №8.
12. Омельченко І. К. Культура яблуні в Україні / І. К. Омельченко. – Київ: Урожай, 2006. – 304 с.
13. Мазур П. О. Плодово-ягідний розсадник / П. О. Мазур. – Київ: Водоспад, 2012. – 8 с.
14. Мазур П. О. Поради майстра виноградарям-початківцям / П. О. Мазур. – Київ: ДСГ, 2000. – 64 с.
15. Мазур П. А. Абрикос, персик, слива / П. А. Мазур и другие. – Минск: Красико-Принт, 2007. – 64 с.
16. Мазур П. А. Абрикос, персик, слива / П. А. Мазур и другие. – Минск: Красико-Принт, 2006. – 64 с.
17. Мазур П. А. Слива — перспективньє сорта / П. А. Мазур. – Минск: Красико-Принт, 2007. – 64 с.
18. Манорик Л. П. Організація та зміст роботи на шкільній навчально-дослідній земельній ділянці / Л. П. Манорик, П. О. Мазур та інші. // Еколого-натуралістична творчість. – 1999. – №1. – С. 126.

19. Матвієвський О. С. Колективні і присадибні сади / О. С. Матвієвський. – Київ: Урожай, 1980.
20. Терлецький В. К. Саду мого дивосвіт / В. К. Терлецький. – Київ: Каменяр, 1990.
21. Черненко Е. С. Школьный сад / Е. С. Черненко. – Москва: Просвещение, 1993. – 189 с.
22. Чиж О. Д. Сорти для вашого саду / О. Д. Чиж, Т. Є. Кондратенко. – Київ: Просвіта, 1995. – 128 с.
23. Шевчук І. В. Довідник по захисту плодового саду від шкідників та хвороб / І. В. Шевчук. – Київ: Наукова думка, 2001. – 320 с.
24. Edward Zurawicz. Pomologia – Warszawa: PWRL, 2003. – 271 с.

Додаток 1
до програми «Новатори садівництва»

Примірна тематика дослідницької роботи з садівництва

1. Сортовипробування нових перспективних сортів плодових культур для даної місцевості.
2. Підбір запилювачів для різних сортів плодових культур та вивчення впливу комбінацій взаємо запилення на продуктивність.
3. Вивчення оптимальних строків захисту плодового саду від шкідників і хвороб.
4. Вплив охолоджуючої обрізки на продуктивність плодових культур.
5. Вивчення способів формування крони плодових дерев.
6. Застосування різних способів прискорення плодоношення у садівництві.
7. Вивчення продуктивності різних сортів плодових культур в залежності від сортопідщепної комбінації.
8. Вивчення господарських ознак нових сіянців гібридів, щеплених у крони плодових дерев.
9. Вплив різних типів підживлення на продуктивність плодового саду.
10. Вивчення ефективності біологічних методів боротьби з шкідниками плодово-ягідних дерев і саду.
11. Вивчення біології шкідників плодово-ягідних рослин.

Додаток 2
до програми «Новатори садівництва»

Дослідницька робота на тему: «Відведення: розмноження яблунь без щеплень»

Майже у кожному саду є улюблена яблуня, назва сорту якої давно забута, а яблука такі смачні, що хочеться зберегти дерево на довгі роки. Як же це зробити? Яблуня все старіє і старіє, а щеплення держака на підщепу – не найпростіша справа, далеко не у всіх виходить. Вихід є! Виявляється, отримати свій власний сортовий саджанець можна і без щеплення. Для цього застосовують древній, незаслужено забутий і при цьому дивно простий спосіб розмноження плодкових дерев повітряними відведеннями. Пропонуємо сьогодні навчитися вкорінювати плодоносні гілки «в повітрі» і омолоджувати свій сад, не витрачаючи грошей на покупку саджанців.

Що таке повітряні відведення? З відводками майже знайомий кожен садівник. Напевно, ви не раз пригинали гілочку агрусу, горобини або жимолості, засипали її землею, щоб до наступного сезону гілка вкоренилася і перетворилася в готовий саджанець. З повітряними відведеннями принцип ідентичний. Різниця тільки в тому, що не гілка нахиляється до землі, а земля «піднімається» до гілки. Звучить складно, але все не так страшно. Якщо коротко, повітряний відведень - це частина плодоносу гілки, яку стимулюють до утворення коренів, оточуючи вологим ґрунтом. Протягом дачного сезону (а у деяких культур протягом пари місяців) відведень відрощує власну кореневу систему, перетворюючись на повноцінну, готову для посадки сортову рослину. Деревце, вирощене з відведення, починає плодоносити вже на 3-4 рік після висадки.

Вибір гілки і її підготовка

Як розмножувати яблуні та інші плодові дерева повітряними відведеннями? Для початку потрібно вибрати гілку, яка стане нашим майбутнім саджанцем. Вона повинна бути здоровою, плодовою, без розгалужень, добре освітлюватись сонцем. Ідеально для такого випадку підходять дво- або трирічні гілки, наполовину задерев'янілі зі свіжим приростом (він відрізняється за кольором від основної гілки, він зеленіший). Товщиною гілка повинна бути з олівець. Навесні, після сходу снігу, коли листя ще не розпустилися, на заздалегідь обрану гілку вдягаємо рукав із прозорої плівки 35-40 сантиметрів в довжину. Обидва кінці рукава прикріплюємо до гілки ізоляційною стрічкою. Коли температура повітря підніметься (в травні-червні), під плівкою виникне парниковий ефект, кора стане м'якою, а значить всі наступні маніпуляції провести буде легше. Знімаємо з гілки плівку, знаходимо межу між минулорічним приростом і основною гілкою, відступаємо від цього кордону на 10 сантиметрів до стовбура і робимо кільцевої надріз, тобто знімаємо сантиметр кори по кільцю. Тепер у дві сторони від кільця робимо ще чотири надрізи на корі: два в бік стовбура, два в бік верхівки гілки. Можна робити надрізи тільки з одного боку, а можна взагалі не робити – як завгодно. Але з надрізами процес коренеутворення піде значно швидше. Всі плодові бруньки вище зрізаного кільця видаляємо. Тепер гілка готова стати відведенням.

Укорінення повітряного відведення

Наш наступний крок – виготовлення конструкції, в яку буде поміщена ґрунтова суміш. Для неї знадобиться використаний на попередньому етапі рукав з плівки і пляшка на 1,5 літра з відрізаным дном. Одягаємо плівковий рукав на гілку і закріплюємо ізоляційною стрічкою його нижню (ближню до стовбура) частину. Тепер одягаємо на гілку пляшку шийкою вниз. Кільцевій

надріз повинен бути не вище третини пляшки від низу, а стовбур майбутнього саджанця – в центрі пляшки. Верхню частину плівкового рукава притискаємо до пляшки і закріплюємо ізоляційною стрічкою. Залишилося притягнути всю конструкцію до стовбура або спеціальними кілочками так, щоб пляшка з плівкою розташовувалися максимально вертикально. В результаті наша споруда повинна виглядати приблизно так: на два або три дні заливаємо в пляшку приготований за інструкцією розчин будь-якого стимулятора коренеутворення: кореневі, гетероауксин і т.д. Потім розчин зливаємо, проколовши отвір в плівці, і заповнюємо пляшку ґрунтом (потрібно приблизно дві склянки). В якості ґрунту можна використовувати суміш з прілої тирси, прілого листя, моху, землі і компосту. Можна взяти перепрілий гній і перегній у співвідношенні 1:1. Ґрунт повинен бути вологим, але не рідким. Якщо плівка і пляшка прозорі, то всю конструкцію необхідно затінити. Для цього її досить обгорнути трьома газетами. Час від часу газети доведеться розгортати і перевіряти ґрунт на вологість. Цілком ймовірно, що буде потрібно додатковий полив. У спекотні періоди можна поливати раз в два дні, в похмуру погоду – раз в тиждень. Навіть якщо вологи буде достатньо, слід стежити за тим, що відбувається в пляшці, бо через який час крізь ґрунт проросте коріння. У багатьох плодкових дерев (слив, абрикосів, винограду та ін.) коріння з'являються швидко і через короткий час заповнюють весь вміст пляшки. Яблуні іноді вередують. Чим більші плоди у яблуні, тим гірше вона вкорінюється. Відведення може пробути в ґрунті до кінця літа, але так і не дати справжніх коренів, а обмежитися їх зачатками – пухирцями на відведенні. При пересадці на постійне місце ці зачатки швидко стануть корінцями. Отже, якщо помітили, що пляшка з землею наповнилася корінням або наближається кінець літа і дуже хочеться встигнути посадити яблуню, то укорочуємо відводок наполовину. А через тиждень гострим секатором зрізаємо відведення по нижньому краю рукава. Заздалегідь готуємо і добре проливаємо посадкову яму, і безпосередньо перед посадкою видаляємо плівковий рукав і пляшку з нашого саджанця.

Посадка саджанця з повітряного відведення на постійне місце.

Саджанці з повітряних відводків можна садити в поточному сезоні, а можна прикопати до наступної весни. Все залежить від клімату вашого регіону. На півдні плодкові дерева відмінно приживаються при осінній посадці, в регіонах холодніше – краще почекати до весни. Можна пересадити вирощений саджанець у великий горщик, наповнений сумішшю з піску, землі і торфу в рівних частках. Взимку горщик з саджанцем зберігають в підвалі, періодично поливаючи, а навесні висаджують як зазвичай. При посадці

повітряних відводків важливо пам'ятати одне: завжди саджайте їх під нахилом. У відводків немає кореневої шийки, щоб наростити хорошу масу коренів, їм необхідно більше простору. Посадивши саджанці під нахилом, ви зможете швидко отримати компактні плодоносні дерева.

Бажаємо Вам успіхів та високих урожаїв!